

TARYBINIS

Rokiškis

(7) Rokiškio Apkomo ir Apskr. Vykd. Komiteto Organas

35 (249) | 1946 m. rugpjūčio 8 d. | Kaina 20 kp.

Organizuotai praveisti derliaus nuėmimo darbus MTS ir tarybiniuose ūkiuose

Rokiškio apskrityje derliaus nuėmimo darbai pas mus jau pradėti. Dauguma mtsų derliaus nuėmimo darbus praveisė 70–80%, kai kurie dar daugiau. Tas rodo, kad tarybiniai ūkiai ir MTS derliaus nuėmimo darbus praveisė smarkiai susirūpinę ir žiemkėnių derliaus nuėmimo darbus, kad tuo pačiu, derliaus nuėmimo darbus praveisė savo pareigai atlikti valstybines paruo-

šias vykdomieji komitetai visai užmiršo. Iki šiam laikui dar nėra vienas mūsų apskrityje valsčiaus vykdomasis komitetas, tokių grafikų galutinai neparuošė ir jų nepatiekė, nors II-ji MTS derliaus nuėmimo darbus, esant geroms oro sąlygoms, žada pradėti jau šią savaitę. Obelių valsčiaus vykdomojo k-to pirmininkas drg. Mikalėnas net bando gintis, kad, girdi, tokių grafikų nieks iš jo nereikalavės. Jis pamiršta, kad neturėtų laukti reikalavimo, o pats, kaip galima greičiau, šį reikalą sutvarkytų.

Tuo būdu gaunasi taip, kad dėl valsčių vykdomųjų kaitės derliaus valymo darbus MTS turės pradėti neplaningai ir su tam tikrais trukdymais.

Gerai derliaus valymo darbų reikime suprato Rokiškio apskrityje tarybiniai ūkiai. Rokiškio ir Obelių tarybiniuose ūkiuose visos esamos kūlimo mašinos yra pilnai atremontuotos ir paruoštos derliaus valymo darbams. Kai tik leis sąlygos, (kai galutinai bus suvežtas ir sudorotas žiemkėnių derlius), abu tarybiniai ūkiai yra pasiryžę pradėti derliaus valymo darbus visuose savo skyriuose, kad tuo būdu būtų galima kaip galint greičiau atiduoti valstybines naujojo derliaus paruošę prievoles.

Kiek sunkiau susidaro Obelių tarybiniam ūkyje, kur jaučiama kuliamaųjų mašinų trūkumas, bet gerai ir laiku derliaus valymo darbą organizavus, tikimasi laiku jį ir atlikti.

Esant tokiai padėčiai, kada derliaus valymo darbai yra jau ant nosies, yra būtina, kad būtų pašalintos tokios trukdančios aplinkybės, kaip valsčių vykdomųjų komitetų nerangumas grafikų paruošime. Valsčių vykdomieji komitetai turi suprasti, kad naujojo derliaus valymas ir, tuo pačiu, valstybinių prievolių kuo skubesnis atlikimas, yra aktualiausias šio meto klausimas.

Ant kiek šis reikalas yra skubus ir rimtas, taip skubiai ir rimtai turi būti jį reaguota.

Rugpjūčio mėn. penktos dienos posėdis

Rugpjūčio mėn. 5 d. Vilniuje, Ministrų Tarybos sesijoje, prasidėjo Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos VI-ji sesija.

Šeštą valandą vakaro už prezidiumo stalo užima vietas Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos pirmininkas deputatas B. Baranauskas ir pirmninko pavaduotoja deputatė M. Kutraitė. Į dešinę nuo pirmninkaujančio — Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos prezidiumo nariai drg. drg. J. Paleckis, K. Didžiulis, A. Snieckus, S. Pupelis ir kt. Į kairę — respublikos vyriausybės nariai.

Drg. Baranauskas skelbia sesiją atidaryta.

Jų pirmieji žodžiai skirti įjymaus tarybinės valstybės veikėjo, didžiojo mūsų Tėvynės patrioto, artimiausio Lenino ir Stalno bendrašygio Michailo Ivanovičiaus Kalinino atminimui.

Drg. B. Baranauskas primena apie Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos deputato, Lietuvos TSR liaudies poeto, lietuvių tautos dainiaus Liudo Giros mirtį.

Sesijos dalyviai atsistojimu pagerbia Michailo Ivanovičiaus Kalinino ir Liudo Giros atminimą.

Vieningai patvirtinama sekanti sesijos darbų tvarka:

1. 1946–1950 m. m. penkmečio planas Lietuvos TSR liaudies ūkiui atkurti bei išvystyti.

2. Lietuvos TSR Valstybinio Biudžeto 1946 m. įstatymo ir apyskaitos dėl 1944–1945 m. m. Biudžeto tvirtinima.

3. Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos prezidiumo įsaku, išleistu laikotarpyje tarp V ir VI-tos sesijų tvirtinima.

Pranešimą „1946–1950 m. m. penkmečio planas Lietuvos TSR liaudies ūkiui atkurti ir išvystyti“ padarė Lietuvos TSR Ministrų Tarybos Pirmininko Pavaduotojas, respublikos Plano Komisijos Pirmininkas deputatas M. Šumauskas.

Tuo posėdis pasibaigė.

Rugpjūčio mėn. šeštos dienos posėdis

10 val. Ministrų Tarybos sesijoje atidaroma rytinis sesijos posėdis.

Prie pirmininko stalo—Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Pirmininkas deputatas B. Baranauskas ir Pirmininko Pavaduotojas deputatas A. Venclova. Pirmininkauja deputatas A. Venclova.

Sesija pradeda svarstyti Lietuvos TSR Ministrų Tarybos Pirmininko Pavaduotojo ir Plano Komisijos Pirmininko deputato M. Šumausko pranešimą apie 1946–1950 m. m. penkmečio planą Lietuvos TSR liaudies ūkiui atkurti ir išvystyti.

Pirmuoju kalba Lietuvos TSR Žemdirbystės Ministras drg. V. Vildžiūnas.

Savo kalboje jis plačiai ap-

žvelgia stalinine penkmečio programą Lietuvos TSR žemės ūkiui atkurti ir išvystyti. Penkmečio pabaigoje respublikos MTS traktorių parko pajėgumas pasieks 22 tūkstančius arklų jėgų. Tai įgalins beveik pilnumoje apdirbti mechanine jėga 70 tūkst. valstiečių ūkių žemę.

Per penkmečio laiką bus naujai nusaustinti ir atstatyti sugriauti melioracijos irengimai 45 tūkst. ha plote. Numatyta sukultūrinti 70 tūkst. ha pievų. Bendras pašarinių kultūrų pašėlių plotas 1950 m. sudarys 106 — prieškarinio lygio.

Žodį gauna Lietuvos TSR Svetimo Ministras drg. Žiugžda.

Ryškiais faktais ir skaičiais kalbėtojas įrodo, kokią plačią galimybę liaudies ūkiui plėsti atvėrė Tarybų valdžia.

Penkmečio planas Tarybų Lietuvos ūkiui nustato uždavinį — pakelti 1950 m. pradinį mokyklų, progimnazijų ir gimnazijų skaičių iki 3.369 ir moksleivių jose skaičių iki 59000, užtikrinti visuotinį privalomą vaikų nuo 7 metų amžiaus mokymą tiek mieste, tiek ir kaime, ypač padidinti moksleivių skaičių vidurinėse mokyklose, pakelti mokymo bei auklėjimo kokybę mokyklose.

Aukštojo mokslo vystymui ir mokslinių bei pedagoginių kadrų pakankamam parengimui planas numato praplėsti Vilniaus ir Kauno valstybinius universitetus ir kt. respublikos aukštąsias mokyklas, padidinti 1950 m. studentų skaičių 2,3 karto, palyginti su prieškariniu lygiu, užtikrinti, kad per penkmečio laiką į aukštąsias pedagogines mokyklas būtų priimta 3000 žmonių, ir į mokytojų seminarius — 3750 žmonių.

Apie respublikos gyvulininkystės atkūrimą bei tolesnę išvystymą naujame penkmečio kalba Lietuvos TSR Gyvulininkystės Ministras drg. Augustinaitis.

Penkmečio pabaigoje, — pareiškia jis, — prieškarinis Lietuvos gyvulininkystės lygis bus perviršytas. Palyginti su 1945 m., arklų skaičius padidės 142%, stambiųjų raguočių — 155%, kiamlių — 212%, avių — 166%.

Penkmečio planas iškelia uždavinį 1950 m. pagaminti 12000 tonų sviesto ir 28000 tonų mėsos. Kad pasiektų tokio pagrindinių gyvulininkystės produktų gamybos lygio, reikia kreipti ypatingą dėmesį ne tik į gyvulių skaičiaus didumą, bet ir į jų produktingumą kėlimą. Keliant gyvulininkystę valstiečių ūkiuose ypatingas vaidmuo tenka žemės ūkių kooperacijai.

Tribūnoje — Lietuvos TSR Mėsos ir Pieno Pramonės Ministras drg. Čygas. Jis kalba apie spartų respublikos mėsos ir pieno pramonės gamybos augimą 1946–1950 m. m. penkmečio.

Penkmečio planas numato pilnutinai atstatyti Kauno ir Klaipėdos mėsos kombinatus, giams.

Klaipėdos ir Šiaulių žaidytuvus, Kėdainių skerdyklą, praplėsti Šiaulių ir Tauragės mėsos kombinatus, Kauno sulino fabriką, rekonstruoti esamus klijų fabrikus.

Penkmečio planas numato miesto pienuių statybą Vilniuje ir Šiauliuose ir sumechanizuotą pienuių įvairiuose respublikos punktuose.

Šiame penkmečio Lietuvos mėsos pramonė atnaujins bekono gamybą. Penkiuose kombinuose bus pradėta valgomoji želatino gamyba.

Turiningą kalbą pasako Lietuvos TSR mokslų Akademijos prezidentas prof. J. Matulis.

Išskėles tarybinių mokslininkų uždavinius šiame penkmečio, prof. Matulis išdėsto Lietuvos TSR Mokslų Akademijos tyriamąją mokslo darbų penkmetinį planą.

Lietuvos TSR Vietinės Pramonės Ministras drg. S. Škodinas nušviečia respublikos vietinės pramonės vystymąsi 1946–1950 m. m. 1950 m. Lietuvos TSR vietinė pramonė duos produkcijos 71% daugiau, negu prieš karą, o plataus vartojimo reikmenų gamyba, palyginti su 1940 m., padidės 2,5 karto. Penkmečio planas numato kapitalo investicijas vietos pramonės ūkiniams atkurti bei naujoms statyti 60 milijonų rb. sumoje.

Lietuvos TSR Žemės ūkio Akademijos rektorius drg. M. Mickys kalba apie respublikos žemės ūkio agrotechninio lygio kėlimą, apie aukštą kvalifikaciją kadrų ruošimą Lietuvos žemdirbystei.

Dar kalbėjo Lietuvos TSR Ministrų Tarybos Pirmininko Pavaduotojas, Žemės ūkio Kooperacijos Valdybos pirmininkas Marmajėvas, deputatas P. Cvirkas, TSR Valstybinio Plano Komisijos įgaliotinis Mikonova, Vilniaus vykd. k-to pirmininkas P. Kareckas, LTSR Žuvies Pramonės Ministro Pavaduotojas A. Gediminas.

Drg. A. Gedimino kalba baigiamas rytinis posėdis.

Vakariniam posėdyje buvo toliau svarstomas drg. M. Šumausko pranešimas.

Kalba Klaipėdos miesto vykd. k-to narys drg. T. Poškus ir deputatas K. Petrauskas.

Po drg. Šumausko baigiamąjo žodžio Lietuvos TSR Aukščiausiosios Taryba svarstė, o po to įtusiai visais balsais patvirtina įstatymą dėl 1946–1950 m. m. penkmečio plano respublikos liaudies ūkiui atkurti ir išvystyti.

Sesija pereina prie antrojo darbo tvarkos punkto apsvartyme.

Pranešimą dėl Lietuvos TSR Valstybinio Biudžeto 1946 m. ir apyskaitos dėl 1944–1945 m. m. Biudžeto tvirtinimo daro Lietuvos TSR Finansų Ministras drg. A. Drobnys.

Papildomą pranešimą tuo pačiu klausimu daro Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos Biudžeto Komisijos pirmininkas drg. J. Banaitis.

Šiuo vakariniu posėdžiu baigiamas. (ELTA).

Demobilizuotas Lietuviško- sios divizijos karys drg. Stas- konis sustojo prie Panemunė- lio valsčiaus vykdomojo komi- teto durų. Taip, jis yra čia paskirtas pirmininku. Pareigos didelės ir atsakingos, bet bu- vęs karys, perėjęs Lietuviško- sios divizijos eilėse garbingą kovos kelią, darbo nesibaldo. Svarbų tik, kaip tą darbą pra- dėti, kaip užkariauti darbo žmo- nių pasitikėjimą, nes įgytas autoritetas visada bus geriau- sias laidas tolimesiam darbo sėkmingumui.

Drg. Staskonis, perėmęs pir- mininko pareigas, pirmiausia susiėmė apylinkių vykdomą- jų komitetų pirmininkus tin- kamam pareigų išaiškinimui ir darbo plano nustatymui.

— Naujasis stalininis penk- metis prieš mus state naujus krašte atstatymo uždavinius, — pradejo drg. Staskonis. — Prieš mūsų akis didingi kraš- te atstatomieji darbai, kurių tinkamam įvykdymui mes turim- me padėti visas jėgas, nes nieksingoji hitleriniai okupan- tai per savo viešpatavimą lai- kotarpi mūsų krašte paliko bar- bariško griorimo pėdsakus, o besitraukdami baigė naikinti tą, kas dar buvo išlikę nepa- liesta. Tų visų žaidų uždvy- mul kiekvienas tarybinis pilie- tis turi dėti ryžtingas pastan- gas, kad mūsų krašte vėl su- žydėtų gražus ir laimingas gy- venimas, kad vėl sukletėtų mūsų šalyje liaudies ūkis.

Einamasis momentas iš mū-

sų reikalauja atlikti savo pa- reigas valstybei — privalo- musius pristatymus, kurie padeda krašto atstatymui ir dirbančiųjų gerbuvio pakėli- mui, todėl artimiausioji mūsų pareiga ir yra išaiškinti vals- tiečiams tų pareigų svarbą ir taip pat juos įsamoninti, kad mes gyvenimą kuriame gražų ir visiems laikams!

Išsiaiškinius artimiausius užda- vinius ir pasitarus su apy- linkių pirmininkais, buvo suda- rytas tarybinis valsčiaus akty- vas, su kurio pagalba buvo pradėtas vesti einamųjų reika- kų aiškinamasis darbas vals- tiečių tarpe. Drg. Staskonis prie kiekvienos apylinkės ir kiekvieno kaimo pritivirtino aktyvistus, kuriuos nuolat instruokuoja ir kontroliuoja jų darbą, padėdamas savo patari- mais ir konkrečiais nurody- mais.

Greitu laiku pradėjo matyt- is ir gražus pradėto darbo vaisiai. Jau atitaisyta daug ankstyvesnių klaidų, padarytų vykdant įstatymą dėl vokiško- sios okupacijos padarinių žem-ės ūkio likvidavimo ir daug kitų klaidų. Dabartiniu metu Panemunėlio valsčius pirmau- ja pieno paruošą ir kituose privalomuose pristatymuose, nes energingas valsčiaus vyk- domojo komiteto pirmininkas drg. Staskonis savo ryžtingu- mu išjudino ankstyvesni au- stingimą.

J. Kalnietis.

Žymiai iš toliau, prieš jei- nant į Sodelių vilnonių audi- nių fabriką „Nemunas“, jau girdisi mašinų dūzgesys. Tai reiškia, kad vokiškųjų okupu- tą aplėjęs fabrikas bei je apgadintos mašinos dabor vėl veikia, kad čia dirba nemažs skaičius darbininku, aktyviai prisidėjusių prie fabriko atsta- tomųjų darbų.

Iš tikrųjų, fabriko viduje audimo staklių bildesys toks smarkus, kad vienam su kitu beveik neįmanoma susikalbėti.

Drg. Austinskienė, fabriko kadry skyrė vedėja, apro- do paskirus fabriko skyrius: karšimo, verpimo, metimo ir kitus, pareikšdama:

— Nors liepos mėnesio gam- ybinis planas yra žymiai „di- desnis už praėjusių mėnesių planus (vietoje 10.000 m au- dinių reikia pagaminti 12.000 m), tačiau dirbančiųjų kolekty- vas, ypač kal kurie paskiri jo nariai, darbą atlieka gana pa- vyzdingai, žymiai viršydami savo dienos, o tuo pačiu ir mėnesio, išdirbio normas. To parėjo liepos mėn. gamybos planas yra įvykdytas 128,8%, nors, kaip minėjau, planas yra padidėjęs 2.000 m.

Drg. Austinskienė aprodo fabriko įėgainę.

— Tik nuostirdžiai atsidavu- sio savo darbu drg. Galvanau- skio iniciatyva, — tęsia ji toliau, — buvo pasiekta to, kad, per palyginti trumpą laiką po vokiškųjų okupantų išvijimo, motoras buvo atremontuotas ir dabar veikia visu pajėguotu.

Ir tikrai: atremontuotas mo- toras — fabriko širdis — atro- do visai naujutėliui.

Visuose fabriko skyriuose vyksta įtemptas darbas, o pas-

tato sienos, nuo motoro ir au- dimo staklių dūzgesio, dreba...

Fabriko yra nemažs skaičius darbo spartuolių. Įsijungus į tarpusavio sclcentines Tary- bų Lietuvos žestųjų metinių garbe, daugelis kolektyvo dir- bančiųjų dabar dar tvirtai sto- vi spartuoliško darbo sargybo- je. Pav.: audimo skyriuje — Sakalaukaitė Stefa (darbo nor- mą įvykdanti 160%); Povarov- nikaitė Kostė (158%); Rama- nauskaitė Emilė (157%); karš- mo skyriuje — Pupienis Ljudas (113%); Skvarnavičius Juozas (111%); verpimo skyriuje — Potapovaitė Ona (112%); meti- mo skyriuje — Ražinskaitė Ele- na (142%); Staigytė Eleonora (144%). Panašių darbo spar- tuolių yra ir daugiau, nes žy- miai viršijamas mėnesinis gam- ybos planas aiškiai kalba už tai, kad spartuoliškas judėji- mas fabrike dirbančiųjų tarpe turi reikiama atgarsį.

Po vokiškųjų okupantų išviji- mo, fabriko tebuvo tik 10 ne- sugadintų audimo staklių, tū- tarpu dabar veikia 20 staklių ir 5 staklės remontojamos, kurios po kiek laiko irgi bus paleistos į darbą. Čia vis savo kruopštumu pasirėikią drg. Galvanauškas, kuris, nesiskai- tydamas su darbo valandomis, visas savo jėgas skiria audi- mo staklių ir kitų mašinų re- montui.

Kada iš fabriko einame į čia pat esančią skaitykla, drg. Austinskienė parodo naujai įs- įgytąjį suakvežimį.

— Jis bus labai naudingas durplių atsigabenimui ir dur- pyno į fabriką.

— O kaip vyksta durplių gam- yba?

— Reikia pasakyti, kad ga- na neblogai. Šios vasaros se- zono gamybos planas — 200 m³, tačiau dabar yra pagami- ta 1700 m³. Vadinasi, einam- prie pabaigos. Jeigu nelėto- gas oras — darbo rezultatai būtu kur kas geresni.

Skaitykloje randasi plan- nas, prie kurio repetuoja čia- ras (šisis—metais dalyvavome publikinėje Dainų šventėje, o taip pat čia leidžiamas žuo- laikraštis „Spartuolis“, kurio turinys nuolat stiprėja.

Baigiamos remontuoti ir pe- talpos valgykla, kuri veiks prie f-ko, dirbantiesiems. Da- bartiniu metu jau galutina- įrengta virtuvė, taip pat ba- linamos sienos ir atlieami kiti, su tuo susiję darbai.

Norėtasi tuo pačiu tarti le- letą žodžių ir apie drg. Ba- ževičių — profsąjungos vie- komo pirmininko, kuris, gam- ma sakyti, visiškai nesirūpi- vietkomo veikla, dirbančiųjų interesais (mėnėtas drg. Gal- vanauškas, pasižymėjęs fab- riko atstatymo darbuose, ir da- bar nėra aprūpinats butu), no- nori prisilieti prie kultūrinio darbo (sienlaikraščio leidimo ir pen.), iš viso — retai teps- sirodo fabrike, ir jo „veikla“ negalima pajusti. O vis dėlto reikiat drg. Blūževičių vie- karį rimtai ap'e tai paguvi- ti, anspispresti ir imtis kraup- taus darbo, parodyti daug veiklos, ryžtingumo viešam ar kitame darbe.

— O fabriko mašinos daugi- drebiną pastato sienas...

K. Valaitis.

LIETUVIŠKOSIOS KNYGOS 400 METŲ SUKAKTUVĖS

1647 metais sausio mėn. Karaliaučiuje (dabar Kaliningrade) buvo išspausdinta pirmoji Lietuvių kalba knyga — Martyno Mažvydo — Vaitkėno protes- tantiškas katekizmas. Taigi 1947 m. sukanka 400 metų nuo šios pirmosios Lietuvių kalba knygos pasirodymo. Šies svar- bios mūsų kultūriniam gyve- nimui sukaktuvės rengiamasi plačiai paminėti visoj Tarybų Lietuvoj. Ta proga pravartu prisiminti ano laikotarpiu mū- sų visomeninio bei kultūrinio gyvenimo bruožus ir arčiau su- sipažinti su pirmąja Lietuviška knyga.

Prieš pasirodant raštams lie- tuvių kalba, Lietuvos valsty- bėje raštų kalba buvo baltaru- sių. XV—XVII amžiuose Lie- tuvos šviesuoliai savo raštams ėmė vartoti lotynų kalbą. Įve- das Lietuvoj krikščionybę, re- liginiam reikalams šalia loty- nų kalbos daugiausia vartoja- ma lenkų kalba.

Visi šie raštai, rašyti sveti- momis kalbomis, lietuvių liau- džiai buvo neprieinami, tiesę- sakant, jie jai nebuvo ir ski- riami. Lietuvių liaudis, tamsi ir neraštinga, vildama sunkų boudžiavos jungė, net ir jai skelbiamus daugiausia lenkų kalba religijos dalykus mažai

P. Mikutaitis.

žiaus u-to profesoriai ir pirmieji išvertę į Lietuviių kalbą protes- tantiškių giesmių.

Iš D. Lietuvos buvo atvykęs ir pirmosios lietuviškos knygos autorius Martynas Mažvydas — Vaitkėnas, kuris 1547 m. sausio mėn. Karaliaučiuje iš- leido Luterio katekizme verti- mą į lietuviių kalbą: „Gatchis- muska prasty Szadei, Makslas skaitima raszta yr giesmes dėl krikščionianistes bei dėl berne- liu—išunu nauley sugulditas“...

M. Mažvydas kilęs greičiau- sia iš Žemaičių bajorų. 1546 m. Albrechto buvo pakviestas į Karaliaučių, kur per pusan- trų metų baigė universitetą (matyt, kitkur jau buvo moke- sis) ir 1546 m. buvo paskirtas Regainės kunigu. 1554 m. pa- aukštinatas archidiaconu ir, 14 metų kunigaves, mirė 1562 m.

„Bralei seseris imkiet mane ir skaitibiet

Ir tatau skaitidami per- mainkiet...“

Po šios prakalbos eina trump- putis elementorius — „trumpas mokslas skaititi ir rašyti“, kur- ris skiriamas vaikams mokyti. Čia surašytas raidynas — bal- sės, dvibalsės ir priebalsės (balsinės, dvibalsinės, sabalsi- nės) ir duodama skiemenavi- mo pavyzdžių. Tai menkintis elementorius, bet jis buvo be- maž 200 metų vienintelis Lie- tuvojų. Toliau eina „Katechi- muska prasty Szadei“ grynai tikiybinių turinio raštai, ir pa- baigoj įdėta 11 giesmių, vers- tų iš lenkų, vokiečių ir lotynų k. Rapailionio, Kulviškio, Maž- vydo ir kitų. Katekizmo, ma- tyt, buvo išspausdintas labai mažas egzempliorių skaičius, nes iki mūsų laikų išliko tik vienintelis Kaliningrado (Kara- liaučiaus) universiteto bibliote- kes egzempliorius. Ištisai an- tru kartu buvo išspausdintas 1874 m. A. Bezenbergerio ir fotografuojamu būdu 1922 m. Tas pats Mažvydas yra išver- tęs ir išspausdinęs ir daugiau religinių raštų — „Giesmė S. Ambraszeyaus bei S. Augusti- na, kure vadin: Tė Druk lauda- mus“ (1549m), su krikšto apei- gų tvarka, pamokslais ir viena giesme. Be šių raštų, išspaus- dinta dar Mažvydui pravy- ją skaityti ir

čiaus u-to profesoriai ir pirmieji išvertę į Lietuviių kalbą protes- tantiškių giesmių.

„Bralei seseris imkiet mane ir skaitibiet
Ir tatau skaitidami per- mainkiet...“
Po šios prakalbos eina trump- putis elementorius — „trumpas mokslas skaititi ir rašyti“, kur- ris skiriamas vaikams mokyti. Čia surašytas raidynas — bal- sės, dvibalsės ir priebalsės (balsinės, dvibalsinės, sabalsi- nės) ir duodama skiemenavi- mo pavyzdžių. Tai menkintis elementorius, bet jis buvo be- maž 200 metų vienintelis Lie- tuvojų. Toliau eina „Katechi- muska prasty Szadei“ grynai tikiybinių turinio raštai, ir pa- baigoj įdėta 11 giesmių, vers- tų iš lenkų, vokiečių ir lotynų k. Rapailionio, Kulviškio, Maž- vydo ir kitų. Katekizmo, ma- tyt, buvo išspausdintas labai mažas egzempliorių skaičius, nes iki mūsų laikų išliko tik vienintelis Kaliningrado (Kara- liaučiaus) universiteto bibliote- kes egzempliorius. Ištisai an- tru kartu buvo išspausdintas 1874 m. A. Bezenbergerio ir fotografuojamu būdu 1922 m. Tas pats Mažvydas yra išver- tęs ir išspausdinęs ir daugiau religinių raštų — „Giesmė S. Ambraszeyaus bei S. Augusti- na, kure vadin: Tė Druk lauda- mus“ (1549m), su krikšto apei- gų tvarka, pamokslais ir viena giesme. Be šių raštų, išspaus- dinta dar Mažvydui pravy- ją skaityti ir

čiaus u-to profesoriai ir pirmieji išvertę į Lietuviių kalbą protes- tantiškių giesmių.

Iš D. Lietuvos buvo atvykęs ir pirmosios lietuviškos knygos autorius Martynas Mažvydas — Vaitkėnas, kuris 1547 m. sausio mėn. Karaliaučiuje iš- leido Luterio katekizme verti- mą į lietuviių kalbą: „Gatchis- muska prasty Szadei, Makslas skaitima raszta yr giesmes dėl krikščionianistes bei dėl berne- liu—išunu nauley sugulditas“...

M. Mažvydas kilęs greičiau- sia iš Žemaičių bajorų. 1546 m. Albrechto buvo pakviestas į Karaliaučių, kur per pusan- trų metų baigė universitetą (matyt, kitkur jau buvo moke- sis) ir 1546 m. buvo paskirtas Regainės kunigu. 1554 m. pa- aukštinatas archidiaconu ir, 14 metų kunigaves, mirė 1562 m.

Pirmiausia šioj knygelėj įdė- ta prakalba, parašyta lotynų kalba, kurią autorius skiria dvasininkams, pabardamas juos už tai, kad nesirūpina liaudies švietimu, nepamoką jos tiky- bos dalykų; liaudis esanti tam- si, linkstanti į stambeldystę. Toliau eina „Knigieles paczias byla lietuvininkup ir žemai- cziup“. Čia autorius bemaž tas pašias lotiniskos prakalbos mintis išdėsto lietuviškai, ei- lėmis, kur tarsi pati knygelė kreipiasi į skaitytoją ir prašo

lio B. Vilento išleisti du gies- mynai („Giesmes Chrikščionian- kas“, 1566 m. ir 1570 m.) ir 1589 m. Bretkėno, kito prie- jų Lietuvos religinių knygų ve- tėjo rūpesčiu išspausdintą „Paraphraisis“ (maidų ir gies- mių rinkinėlis). Visos šios kny- gelės ir vėliau daugelis kitų buvo išspausdintos Karaliau- čiuje pirmiau Veinreiche, pu- kiau Daubmano spausčiau- gotintu šrifto, kuris švaido- mus gana sunkiai skaitomas.

Tokia tad yra pirmoji lie- tuvių kalba knyga, išėjusi 1547 m. Tuoj po šios knygos pas- rodyto išėjo visa eilė kitų re- liginio pobūdžio knygų. Kov- dami prieš protestantizmą, pra- dėmi rašyti ir leisti lietuviais religijos knygas katalikių dvi- sininkai. Vėliau prasidėjo pa- saulietiško turinio knygų lei- dimas lietuvių kalba.

Knygų spausdinimas lie- tuvių kalba padėjo kelti lietuvių tautos kultūrą, nepaisant viet- pataujančių išnaudotojų klasių pastangų panaudoti šį didįjį kultūrinį atradimą darbo ma- sių mulkinimui ir dvasiniam luošnimui. Tuo pačiu spaud- ni knygos lietuvių kalba, švie- damos liaudį, padėjo jos iš- vartoti prieš išnaudotojus. Tik- rybinėje santvarkoje pirmą ta- į istorijoje spauda ėmė išli- rųjų tarnauti liaudžiai, kelti jos kultūrą, padėti jai sociali-

Taikos Konferencijai apsvarstyti pateiktieji taikos sutarčių projektai

Centrinėje spaudoje paskelbtas Užsienio Reikalų Ministrų Tarybos paruoštųjų ir dabar Paryžiuje vykstančiai Taikos Konferencijai apsvarstyti pateiktųjų taikos sutarčių tekstų atpasakojimas. Tai taikos sutarčių projektai buvusiams Vokietijos sąjungininkams Europoje: Italijai, Rumunijai, Vengrijai, Bulgarijai ir Suomijai. Taikos Konferencija turi duoti savo rekomendacijas, o po to taikos sutarčių projektai vėl galutinai bus išnagrinėti keturių ministrų tarybos ir vėliau pasirašyti valstybių, kurios buvo karo padėtyje su atitinkamomis šalimis.

Kaip nurodė savo kalboje Paryžiaus Taikos Konferencijoje drg. V. M. Molotovas, — pakanka susipažinti su pasiūlymais, esančiais taikos sutarčių projektuose, norint įsitikinti, jog juos paruošusios demokratinės šalys atliko šia teklia derba, kuris savo pagrindu atitinka interesus didžiųjų ir mažųjų šalių, siekiančių sustiprinti visuotinę taiką ir tautų saugumą.

Ankečiau nurodytosios penkios šalys — Italija, Rumunija, Vengrija, Bulgarija ir Suomija, kurios kariavo prieš Sovietų Sąjungą, turėtų būti atsakomybės už karą. Bet jos, kaip tas pabrėžiama taikos sutarčių projektuose išnagrinėjimo dalyje, vėliau nutraukė santykius su Vokietija ir paskelbė jai karą. Ši aplinkybė atsižvelgiama suderant taikos sutartis.

Taikos sutarčių projektų pirmosios dalys numato teritorinius nuostatus ir nužymi šalių sienas. Italijos sutarties projekte numatytas Prancūzijos ir Italijos sienos pakeitimas Prancūzijos naudai eilėje rajonų. Sutarties projektas nustato taip pat Italijos ir Jugoslavijos siena. Užsienio Reikalų Ministrų Taryba nutarė, kad visa teritorija, esanti rytus nuo vedinamosios prancūziškosios linijos, Italijos bus perduota Jugoslavijai ir kad bus įsteigta laisvoji Triesto teritorija prancūziškosios linijos ribose su žiurine siena linija, pravesta nuo Duino ligi prancūziškosios linijos.

Pagal sutarties projektą Italija turi perduoti Graikijai Dodekaneso salas Italijai atsisaiko nuo visų teisių į italikas teritorines valdas Afrikoje. Galutinis šių valdų likimas bus nustatytas drauge TSR Sąjungos, Jungtinės Karalystės (Anglijos), JAV ir Prancūzijos vyriausybė.

Bulgarijos sienomis nustatomos sienos, buvusios 1941 m. sausio mėn. 1 d. Pastaboje nurodoma, kad Graikijos — Bulgarijos sienos atžvilgiu į projekte teksta reikia žiūrėti kaip į sąlyginį, kol Graikijos ir Bulgarijos vyriausybės pateiks Taikos Konferencijai savo pažiūras šiuo klausimu.

„Mes dabar žinome, kad fašizmas ir agresija buvo neatjungiami mūsų laikų“, — pasakė drg. V. M. Molotovas savo kalboje konferencijoje. „Dėl to suprantame, kad visose taikos sutartyse, pateiktose konferencijai, skyrium kalbama apie būtinumą įspėti fašizmo atgimimą ir apie būtinumą užtvirtinti demokratinius pagrindus valstybėse, kurios buvo Vokietijos satelitais“.

Atitinkamai taikos sutarčių projektų straipsniai numato šalių buvusį Vokietijos sąjungininku, pareiškiantis visų priemonių, užtikrinančių demokratijos užtvirtinimą šiose šalyse. Kiti straipsniai numato šalių pareigą bendradarbiauti su Sąjunga ir su Sąjunga, kad nebūtų leista Vokietijai atsigrąžti.

Sutarčių projektuose yra specialūs nuostatai, apribojantieji šių šalių ginkluotąsias pajėgas, karinės technikos gamybą, armijų apginklavimą ir t. t.

Kiekviename sutarčių projekte yra straipsniai, nustatantieji pareigas šalims, buvusioms Vokietijos satelitėmis, jų padarytosios Sąjungos Nacijų šalis žalos atlyginimo srityje.

Drg. V. M. Molotovas savo kalboje „Taikos Konferencijoje dar kartą išaiškino Tarybų Sąjungos poziciją šiuo klausimu: „Tarybų Sąjunga priklauso priėjusių nuostolių dėl karo, žalos turi būti kompensuota ne pilnai, bet iš dalies, trečdaliu žalos ribose. Tuo skiriasi TSRS delegacija ir JAV delegacija Italijos sutarties projekte, TSRS delegacija ir JAV delegacija, Jungtinės Karalystės ir Prancūzijos delegacijos Rumunijos, Vengrijos ir Bulgarijos sutarčių projektuose, TSRS delegacija ir Jungtinės Karalystės delegacija Suomijos sutarties projekte. Tais atvejais, kai sutarčių projektai numatė Sąjungos Nacijų piliečiams didžiausią palankumą režime visoje prekyboje bei pramoninėje veikloje. TSRS delegacija, saugodama šalių suverenitetą ir ekonominį savarankumą, padarė pasiūlymų, apribojančių šio principo pritaikymą. Iv. Borisovas.

mesti buvusiams Vokietijos satelitams įvairios rūšies išorini klišimai į jų ekonominį gyvenimą, atmesdama tokius reikalavimus toms šalims ir toki spaudimą į tas tautas, kurie nesuderinami su jų valstybiniu suverenumu bei tautiniu orumu. Tuo nesunku įsitikinti susipažinus su tekstu susitarimų dėl paliaubų su Rumunija, Bulgarija, Vengrija ir Suomija, susitarimų, kurie buvo pilnintai paskelbti tuojau po jų pasirašymo. Per praėjusį laiką tarybinė vyriausybė iniciatyva buvo pravesta eilė sušvelninimų sąlygose, nustatytose susitarimų dėl paliaubų, kas paaiškina noru palengvinti toms šalims pereiti į ekonominį bei bendrą tautinį atsikūrimą po karo. Tuo pagrindu turi būti sukurtos taip pat ir taikos sutartys su tomis šalimis“.

Sutartis numato, kad Italija išmokės Tarybų Sąjungai kaip dalinį padarytosios žalos atlyginimą reparacijų 100 milijonų Amerikos dolerių.

Kitų šalių, būtent Prancūzijos, Jugoslavijos, Albanijos ir Etiopijos, pretenzijos turi būti apsvarstytos Taikos Konferencijoje. Rumunija dalį Tarybų Sąjungai padarytųjų nuostolių atlygins tuo pačiu pagrindu. Vengrija moka reparacijas Tarybų Sąjungai, Čekoslavakijai ir Jugoslavijai. Bulgarija atlygina nuostolius Jugoslavijai ir Graikijai, o Suomija Tarybų Sąjungai. Visuose tuose sutarčių projektuose Tarybų Sąjungai nuosekliai praveda savo poziciją.

Išidama iš tos pozicijos, Tarybų Sąjunga laiko taip pat, kad privatinį asmenų — Sovietų Nacijų piliečių, turėjusių nuostolių dėl karo, žala turi būti kompensuota ne pilnai, bet iš dalies, trečdaliu žalos ribose. Tuo skiriasi TSRS delegacija ir JAV delegacija Italijos sutarties projekte, TSRS delegacija ir JAV delegacija, Jungtinės Karalystės ir Prancūzijos delegacijos Rumunijos, Vengrijos ir Bulgarijos sutarčių projektuose, TSRS delegacija ir Jungtinės Karalystės delegacija Suomijos sutarties projekte.

Tais atvejais, kai sutarčių projektai numatė Sąjungos Nacijų piliečiams didžiausią palankumą režime visoje prekyboje bei pramoninėje veikloje. TSRS delegacija, saugodama šalių suverenitetą ir ekonominį savarankumą, padarė pasiūlymų, apribojančių šio principo pritaikymą.

Iv. Borisovas.

Pasirašytas Prancūzijos — Lenkijos prekybos susitarimas

PARYŽIUS, VIII. 2 d. (Tass). Šių tonų anglies, seklinių bulvių, vaisių, gūdrono, cinka, rudens, rugpjūčio mėn. 1 d. Lenkijos ambasadorius Prancūzijoje Sklešovskis ir Prancūzijos užsienio reikalų ministro pavaduotojas Šneiteris pasirašė Prancūzijos — Lenkijos prekybos susitarimą, sudarytą vieni ir medžiagas kelių statybinėms metams. Pagal šį susitarimą, Lenkija tiekis Prancūzijai kas mėnesį 100 tūkstančių frankų.

Naujosios Irano vyriausybės sudėtis

TEHERANAS, rugpjūčio mėn. 2 d. (Tass). Vakar vakare Kavam-es-Saltanė sudarė naują kabinetą.

Užsienio reikalų ministro ir vidaus reikalų ministro port-

KETVIRTOSIOS VALSTYBINĖS KARO PASKOLOS pirmojo laimėjimų tiražo neoficiali lentelė

Tiražas įvyko 1946 m. birželio 8 — 9 d. d. Sverdlovsk. Pirmajame laimėjimų tiraže išlešė visose 231 eilės šių serijų obligacijų numeriai.

Serijos Nr. Nr.	Obligacijos Nr. Nr.	Laimėjimo suma rubliais	Serijos Nr. Nr.	Obligacijos Nr. Nr.	Laimėjimo suma rubliais
060253	08*	5.000	063022	07*	1.000
060286	02*	1.000	063275	32*	1.000
060318	39*	1.000	063330	33*	1.000
060441	13*	1.000	063474	30*	1.000
060444	21*	1.000	063546	04*	1.000
060532	05*	1.000	063626	33*	1.000
060599	42*	1.000	063648	1-50	500
060604	1-50	200	063710	15*	1.000
060623	27*	1.000	063956	33*	1.000
060656	1-50	200	064099	48*	1.000
060666	1-50	200	064147	46*	1.000
060738	1-50	200	064298	38*	1.000
060879	1-50	500	064532	01*	1.000
061040	30*	1.000	064887	05*	1.000
061056	45*	1.000	064988	43*	5.000
061085	07*	1.000	065792	1-50	500
061376	01*	50.000	065853	1-50	200
061541	1-50	500	065924	37*	1.000
061760	19*	10.000	065981	43*	5.000
061865	21*	1.000	065986	1-60	200
061875	43*	1.000	065995	44*	1.000
061989	1-50	200	066198	01*	1.000
062069	1-50	200	066480	1-50	200
062764	32*	1.000	066569	44*	1.000
062815	27*	1.000	066606	1-50	500
062936	20*	1.000	066657	38*	1.000
062960	18*	1.000	066683	11*	1.000
062971	03*	1.000	066773	1-50	200
			066797	1-50	200

* Likusieji šios serijos 49 obligacijų numeriai laimėjo po 200 rub.

Lietuvos TSR Valstybės Darbo Taupomųjų Kasų ir Valstybės Kredito Valdyba.

Atsakingas redaktorius P. Griškevičius.

SKELBIMAS

Pranešu, kad Lietuvos TSR Prie mokyklų yra vaikų neveikia šios specialiosios mokyklų: kurtiems — nebyliems, laikymą. Tėvai, pasirinkę artimieji, Konarskio g. Nr. 33 Vilniuje, Vilijampolėje, Panevėžiuje, Kaune, Klaipėdoje, Priekalio g. Nr. 28; akliems — Kauno Aklųjų Institutas, Žalioji gatvė, Tvirtovės al. Nr. 60.

Mokyklose mokoma bendro lavinimosi dalykų ir amatų. Mokslas prasideda rugsėjo mėn. 1 d.

Rokiškio apskr. L. Švietimo Skyrius